

Kolmas tila

Lahden Ammattikorkeakoulu

Muotiluonstituutti

Viestinnän koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Syksy 2007

Silvi Kaarakainen

Sisällysluettelo	sivut
1.0 Tiivistelmä.....	4
2.0 Johdanto.....	4-5
3.0 Välitila ja kolmas tila.....	6
4.0 Ihminen ja tila/ maisema.....	7
5.0 Kuvat kuvajaisina.....	8
6.0 Maahanmuuttaja ja identiteetti.....	9-11
7.0 Maahanmuuttaja ja media.....	8-17
8.0 Kohtaamisia.....	18
9.0 Faktaa.....	19
10.0 Lyhyt sanasto.....	20
11.0 Loppusanat.....	20-21
12.0 Lähteet.....	21-22
13.0 Kuvat.....	23-29

”Miehet ja naiset eivät ole vain itse itsensä; he ovat myös seutu, jolla he syntyivät, kaupunkilaisasunto tai maalaistalo, jossa he oppivat kävelemään, pelit, joita he lapsena pelasivat, tarinat, joita he kuulivat, ruoka, jota he söivät, koulut, joita he kävivät, urheilulajit, joita he seurasivat, runoilijat, joita he lukivat ja se jumala, johon se uskoivat” (*W. Somerset Maugham. The Razor’s Edge. Ilmestynyt suomeksi nimellä: Veitsen terällä.*)

1.0 Tiivistelmä

Lopputyöni *Kolmas tila* on kuvasarja Suomessa asuvista maahanmuuttajista. Valokuvat maahanmuuttajista ovat pohdintaa, meistä, heistä, 'toiseudesta', ihmisistä uudessa ympäristössä, välitilasta, ja maahanmuuttajien suhteesta valtaväestöön. Tunnelmalliset ja intiimit kuvat toimivat mielestäni hyvin vastakohtana esim. viranomaisten ja median muodostamille yleisille näkemyksille, jossa maahanmuuttajat nähdään yhteisenä ihmismassana/ ryhmänä. Tekstissäni pohdin maahanmuuttajia suhteessa identiteettiin, välitilaan ja kolmanteen tilaan, ympäristöön, mediaan, valtaan, 'toiseuteen'.

Asiasanat: 'toiseus', maahanmuuttaja, valtaväestö, media

2. Summary

My thesis work *Third space* is about immigrants living in Finland. With these images of immigrants I am studying themes as; us, them, 'others', about people who are in a new environment, the space between two, and immigrant's relations towards general inhabitants. Images that are full of feeling and emotions are a good contrast towards general view in which immigrants are seen as consistent mass. In my text I concentrate to immigrant's relations towards identity, the concept of space between two and the concept of third space, environment, media, power, 'others'.

Keywords: 'others', immigrant, general inhabitants, media

2.0 Johdanto

Olen kuvannut lopputyökseni maahanmuuttajia, jotka asuvat Suomessa pääkaupunkiseudulla. Kuvauksen aloitin keväällä 2007. Kuvattavat henkilöt löytyivät tuttuja ja ystävien kautta. Alussa minulla oli vain ajatus siitä, että haluan ottaa jokaisesta muotokuvan luonnonvaloa käyttäen tumma kangas taustana. Myös ajatus siitä, että kuvaus tapahtuisi vähitellen, useiden tapaamisten kautta oli mielessä. Kuvaustapana alivalottaminen ja luonnon valon käyttö

on ollut työskentelytapani jo noin kahden vuoden ajan. Esittelen tekstin lopussa kuvia, joita syntyi prosessin aikana ja lopuksi esittelen lopulliset valitsemani kuusi kuvakokonaisuutta, joista syntyi näyttely.

Kuvasin todella paljon, tapasin jokaisen henkilön noin 3-4 kertaa. Kuvaus tapahtui yleensä henkilön kotona ja sen lähiympäristössä. Jokaisen kuvauskerran jälkeen valitsin mielestäni parhaimmat kuvat. Sitten suunnittelin mitä kuvaisin lisää valitsimieni rinnalle, kuvakollaasiksi. Sommittelin, kuvasin ja sommittelin erilaisia kuvakollaaseja kunnes olin tyytyväinen. Esittelen tässä tekstin yhteydessä kuvia. Minulle on tärkeää, että kuvattavat kokevat kuvauksen mukavaksi tilaisuudeksi ja että kuvaus tapahtuu keskustellen ja yhteistyössä. Joimme yhdessä teetä, katselimme videoita, valokuvia ja keskustelimme asioista, jotka olivat kuvaamilleni henkilöille tärkeitä. Muotokuvat otettuani ja saadessani malleja vähä vähältä lisää, heräsin ajattelemaan miten saisin kuviin kohtaamilleni ihmisille tärkeitä asiat? Päädyin kuvaamaan muotokuvien rinnalle symboleja, liittyen henkilön uskontoon, perheeseen ja kotiin. Ainoastaan yksi kuvapari jäi jäljelle tuosta kehitelmästä. On hyvä näyttää kuviaan aina välillä muille, valokuvaajille ja muille; ”tavallisille ihmisille”. Silloin näkee ehkä jotakin jota ei itse olisi huomannut, sitä sokeutuu helposti omille kuvilleen, lumoutuu niistä.

Joka tapauksessa yhden väliseminaarin jälkeen ymmärsin, että niitä kuvaamiani symbolikuvia tärkeämpää oli kiinnostus siitä millaisessa ympäristössä maahanmuuttaja elää nyt uudessa kulttuurissa. Näin olen tehnytkin kuvannut aihetta siitä näkökulmasta, unohtamatta kuitenkin pientä mystisyyttä ja arvoituksellisuutta, jota toivon aina kuvista löytyvän. Kuvien yhteydessä ei tule lukemaan kuvattavien henkilöiden nimiä ja kuvasarjan nimi ”Kolmas tila” on monimerkityksellinen. Maahanmuuttajat vähemmistöryhmänä on meille valtaväestön edustajille mystinen joukko `toisia`, joita emme tunne, yleisesti ottaen.

Kuvat ovat pohdintaa, meistä, heistä, `toiseudesta`, ihmisistä uudessa ympäristössä, välitilasta, maahanmuuttajien suhteesta valtaväestöön. Tekstissäni pohdin maahanmuuttajia suhteessa identiteettiin, välitilaan ja kolmanteen tilaan, ympäristöön, mediaan, valtaan, `toiseuteen`.

3.0 Välitila- Kolmas tila

Välitila on käsitteenä kiinnostava ja ajatuksia herättävä. Kyseessä on tila, joka on kahden välissä, esim. menneisyyden ja tulevan välissä oleva tila; nykyhetki. Välitilasta tulee mielikuva, että se on staattinen ja paikallaan pysyvä, jähmettynyt tila. Mielestäni se on taas juuri se tila, jossa tapahtuu paljon, se on muutosta ja kehitystä vanhasta uuteen. Näitä välitiloja löytyy jokaisen ihmisen elämästä, esimerkiksi jokaisen lapsuuden ja aikuisuuden välissä on koettu puberteetti; välitila. Tämä tila jos mikä on täynnä mullistuksia ja muutoksia niin fyysisesti kuin henkisesti. Välitila aiheena on monen tieteenalan käytössä oleva. Moni valokuvaaja törmää tähän käsitteeseen ja käyttää sitä työskentelyssään. Mitä enemmän luen siitä ja mitä enemmän tutustun tähän käsitteeseen eri teemojen kautta, sitä kiehtovammalta tuntuu.

Maahanmuuttajat löytävät itsensä välitilasta saapuessaan uuteen vieraaseen kulttuuriin, takana on oma kulttuuri, jota kantaa mukanaan ja edessä on uusi ja tuntematon. Joillekin elämä tässä välitilassa, kahden kulttuurin välissä kestää vuosia, ennen kuin he kotoutuvat uuteen kulttuuriin ja sopeutuvat ja näin ollen ikään kuin poistuvat välitilasta. Kuvissani maahanmuuttajat elävät nyt elämää välitilassa, jotkut heistä ovat juuri saapuneet ja jotkut heistä kävelevät jo kohti tämän tilan rajaa ja siitä pois.

Työssäni voi nähdä monta välitilaa. Tärkeintä on ennen kaikkea kohtaaminen, josta muodostuu kolmas tila, tapahtuma joka kuuluu molemmille osapuolille. On olemassa maahanmuuttajien oma välitila uudessa kulttuurissa uuden identiteetin muodostuessa, on minun oma välitilani valokuvaajaopiskelijasta valokuvaaja-ammattilaiseksi, katsojan ja kuvateokseni muodostava välinen tila muodostavat myös kolmannen tilan.

Kolmannessa tilassa on kysymys syvästä kohtaamisesta, josta syntyy kolmas tila. Kaksi asiaa kuten katsoja ja taideteos ovat kohdanneet ja muodostaneet yhteyden, tästä vuorovaikutuksesta on syntynyt kolmas tila, teos on muuttanut katsojaa, jotain on jäänyt ”tapettiin” herättänyt vahvoja ajatuksia ja oivalluksia. Kyse on siis ennen kaikkea kohtaamisesta kahden välillä, josta seuraa kolmas (tila). Samoin kuin on tapahtunut edellä mainitsemisissä muissa välitiloissa, olen vaikuttanut henkilöihin joita olen kuvannut ja he ovat vaikuttaneet minuun, välillemme on muodostunut kontakti, yhteys, kolmas tila. Kolmas tila on irtiottoa jyrkistä vastakohtista. Asioiden eroja ei kielletä vaan ajatuksena on, että molemmat jättävät jälkensä eli vaikuttavat toisiinsa. Kolmatta tilaa voi lähestyä esim. identiteetin kautta. Identiteettiä ei pidetä enää muuttumattomana tai ajatella, että identiteettejä on vain yksi, ei useampi. Brittitutkija Paul Gilroy lähestyy teemaa kaksoisidentiteetin kautta. Kaksoisidentiteetti ajatus perustuu siihen ajatukseen että identiteettejä voi olla useampia ja että identiteetti ei ole pysyvä vaan muuttuva. Tässä identiteetti-ajattelussa henkilön minuus keskittyy sen kautta, mistä hän on lähtöisin, minne hän on päätenyt tai minne hän on matkalla. Tässä tilassa, kolmannessa tilassa, välitilassa, jokaisella ihmisellä on otollinen tilaisuus tutkia sitä kuka on, missä on, keiden kanssa on ja minne haluaa mennä. (*Hannula, Mika 2001*)

4.0 Ihminen ja tila/ maisema

Maisema on suomalaiselle meditaatiota, mökkirannassa istuskelua, hetkessä olemista, maisemaan katsomista ja mielen tyhjennystä. Näemme maiseman enemmän tai vähemmän kulttuurisin silmin, mutta miten suomalaisen maiseman näkee maahanmuuttaja? Suurkaupungista tulijalle Helsinki näyttäytyy varmasti pienenä kaupungilta luonnon helmassa, luonto näkyy kaupungissamme joka puolella, lukuisina puistoina, Keskuspuiston puistometsänä, kaupungin rajoja ympäröivät meri ja havumetsät. Maiseman kautta ihminen näkee, arvottaa ja jäsentää itsensä että yhteisönsä.

Maisema käsitteenä viittaa sekä katseen kohteeseen, että kokonaisvaltaisesti aistittuun ympäristöön. Me, ihmiset, olemme vaikuttaneet ympäristöön, rakentaneet ja muokanneet sitä ja samalla muokkaa myös maisema meitä. Maisemat, jotka olen kuvannut, ovat rajauksia todellisuudesta, jotain olen jättänyt kuvista pois, jotain ei katsojalle näytetä. Näytän sen minkä olen kokenut tärkeäksi ja olennaiseksi. Kuvaamani maisema, tämä näkymä on hänen nykyinen elinympäristönsä, hänen välitilansa, jossa hän elää. Maisemat ovat ikään kuin näyttämöitä, jotka esitän ja kuvat maahanmuuttajista esittävät roolihenkilöitä näillä näyttämöillä. Maisema, jossa maahanmuuttajat elävät on meidän valtaväestön luoma, muodostama ja hallitseva. Meille, valtaväestölle, kuvissani näkyvät maisemat ovat tuttuakin tutumpia ja arkisia, mutta maahanmuuttajille kaikki tuo on ainakin aluksi vierasta ja eksoottista.

Maiseman tekee todenmukaiseksi se, että se vaikuttaa ihmisten toimintaan ja käyttäytymiseen.

Uskon, että päivittäinen luontomaiseman katselulla on suotuisimmat vaikutukset ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin kuin kaupunkisen betonimaiseman katselulla. Helsingissä voi tuki saavuttaa tunteen luonnonläheisyydestä asuinpaikkansa valinnalla. Valitettavasti tosiasia on se, että kaikilla ei ole ”varaa” valita.

Tuloerojen kasvaessa, köyhät köyhtyvät ja rikkaat rikastuvat. Vähemmistöt, kuten maahanmuuttajat, työttömät, vähempivaraiset henkilöt asuvat enimmäkseen Helsingin laitamilla vanhoissa ja uusissa betonilähiöissä. Helsingin maahanmuuttajista suurin osa asuu kaupungin laitamilla, Itä-Helsingin Kontulassa yksistään asuu tilaston mukaan 3000 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Kontulassa on kaiken kaikkiaan 12 600 asukasta. Eli jopa yksi neljäsosa Kontulan asukkaista on maahanmuuttajia. Kuvaamistani henkilöistä kaksi on tältä alueelta. Samassa kaupunginosassa asuvia erilaisia ihmisiä ei yhdistä kulttuuritausta tai elämäntapa vaan kaikkien jakama fyysinen ympäristö.

5.0 Kuvat kuvajaisina

Olen siis valinnut nämä kuvissani esiintyvä maisemat maahanmuuttajien arkiympäristöstä, jossa he asuvat, viettävät arkeansa. Osaan maisemakuvista on mukaan kuvattu henkilö osana maisemaa, tilaa. Toisissa maisemakuvissa, on vain maisema ja ihmiset puuttuvat, maiseman elementteinä toimivat puut, rakennukset, autot, urbaanin kaupunkimaiseman osat. Ihminen, henkilö, johon maisema liittyy, on toisena kuvana liitetty maisemakuvan päälle tehden hänet näin osaksi maisemaa. Nämäkin maisemat vaikka vain karuja lähiömaisemia ovatkin, ovat tiloja, jotka ovat täynnä tarinoita ja kertomuksia ihmisten elämästä. Maisemassa yleisesti kuvastuvat meidän ihmisten toiveet ja pelot. Maisemat kertovat paljon meistä moderneista ihmisistä, me olemme luoneet ympäristömme ja ympäristöt ovat luoneet meidät.

Englanniksi maisema on *landscape*, kun sanan erittelee viivalla kahteen osaan, se avautuu uudella tavalla. ”Land-scape”, *land* on maa ja *scape* on paeta, pako. Maisemaa katsotaan etäältä, se edustaa ihmisen kaipuuta jonnekin, kaipuuta yleisesti, maisema edustaa paikkaa jonne voi paeta ajatuksiaan. Maisema, ”land-scape”, on etäisyyden päässä katsojastaan. Voisi ajatella, että kuvatut maisemat symbolisoivat myös ”land-scape”- ajatuksen mukaisesti maahanmuuttajien etäisyyden ottoa omasta itsestään, ja samalla siten oman sen hetkisen identiteetin etsintää. Maisemat, jossa he elävät toimivat ikään kuin kanavina tässä mielentilassa. Tässä uudessa maisemassa/ tilassa, välitulassa, on mahdollisuus ottaa etäisyyttä asioihin, katsoa ympärille ja nähdä mikä on oleellisinta, tässä ja nyt.

Katsoja näkee maisemakuvani maahanmuuttajien elämästä subjektiivisesti eli omasta näkökulmastaan omien kokemuksiensa kautta, sekä objektiivisesti esteettisenä, kuvallisina näkyminä. Subjektiivisesti ajatellen maisema, jonka me itse näemme, ei ole se sama maisema, jonka muut näkevät. Objektiivisesti ajatellen kuva maisemasta on vain kuva, kaksiulotteinen materialistinen esine, jossa on eri värejä ja muotoja.

Olen kuvannut subjektiivisesti omasta näkökulmastani, omiin kokemuksiini pohjautuen, siinä missä kuvat kertovat jotain kuvatuista ne kertovat jotain myös minusta. Toivon ainakin kuvistani välittyvän sen, että arvostan näitä ihmisiä. Sen lisäksi, ottaessani kuvan maisemasta hallitsen, minulla on valta, voin alistaa maiseman tahtoni alaiseksi objektisoiden sen ottamalla siitä kuvan, tallenteen. Kuvan ottaminen on aina jonkinasteista vallan käyttöä ja hallintaa, miten kuvaajan vastuulla on se miten toimii kuvaustilanteessa, mitkä ovat vaikuttimet kuvauksen taustalla ja toimiiko eettisesti, arvostaako kuvattaviaan ihmisinä vai näkeekö heidät vain eräänlaisina objekteina, jotka tulee vallita kuvapinnalle miellyttävään sommitelmaan.

6.0 Maahanmuuttaja ja identiteetti

Identiteetillä tarkoitetaan yleisesti yksilön tai ryhmän käsitystä itsestään erillisenä, muista erottuvana kokonaisuutena. Identiteettiä tarkastellaan eri suunnilta eri tieteenalojen tai psykologisten suuntausten parissa, tällöin se saa hieman erilaisia määritelmiä tilanteesta riippuen.

Kuka minä olen? Mikä minä olen? Identiteetti on kuten kulttuurikin monivivahteinen asia, toiset asiat ovat näkyvissä toiset pinnan alaisia; piilossa. Jokainen voi pohtia omakohtaisesti mikä on omassa identiteetissään päällimmäisenä l. itselle tärkeintä mikä on seuraavaksi tärkeä asia itselle.

Kulttuurintutkimuksen vallitseva näkemys ei katso ihmisellä olevan muuttumatonta ydintä, yhteisöllisyydeksi nähtyä identiteettiä. Sen sijaan identiteetti on ikään kuin prosessi: ihmisessä kamppailevat samanaikaisesti monenlaiset identiteetit. Identiteetti on siis rakenteellinen, ei yhteisöllisyydeksi vaan enempi yksilökeskeinen.

Tarkastelen seuraavassa identiteettiä lähinnä kulttuurintutkimuksen kautta, pohjautuen suurilta osin kulttuurintutkija Stuart Hallin ajatuksiin kulttuurista ja identiteetistä. (*Hall, Stuart, 1999*)

Nyky-yhteiskunnassa individualismi on tärkeintä, entistä yhteisöllisyys ajattelua tärkeämpää. Useimmilla ihmisillä on yleisesti tunne, että he ovat kaikki jollakin tavalla ”hiljakkoin maahan muuttaneita”, etsiessään itseään; yksilöityessään. Globalisaation myötä itsensä etsimisestä on muodostunut kirjaimellisesti rajatonta.

Tullessaan uuteen maahan, maahanmuuttajan sen hetkinen identiteetti paikantuu siihen kulttuuriin, kieleen ja historiaan jonka hän on oppinut tuntemaan. Uudessa kulttuurissa maahanmuuttaja joutuu määrittelemään identiteettinsä uudelleen, suhteessa vanhaan, siihen mitä hän on ollut ja on. Merkitys eli oman itsensä hahmottaminen muodostuu juuri eroista, niistä asioista mitä olet aiemmin kokenut ja mitä koet nyt. Merkitys syntyy myös itsensä määrittämisestä suhteessa muihin kuten valtaväestöön, eron kautta. Vertaamalla itseään muihin näkee selkeämmin sen kuka itse on. Muutettuaan uuteen maahan, uuteen kulttuuriin ja ympäristöön, ei tule silti täysin unohtaa omia juuriaan, omaa kulttuuriaan ja tapojaan. Uudessa kulttuurissa henkilö identifioituu vähitellen valtaväestön tavoille ja kulttuurille. Erään teorian mukaan uuteen kulttuuriin ”täydellisessä” kotoutumisessa menee kolme vuotta ja itse täydelliseen kotoutumiseen menisi kolme sukupolvea.

Tasapainossa maahanmuuttaja pysyy vain jos pystyy yhdistämään vanhan identiteettinsä uuden kanssa. Isyys, äitiys, perhe, koti ja työ toistuivat kuvaamieni henkilöiden elämässä päällimmäisinä ja tärkeimpinä asioina. Maahanmuuttajilla sisäinen identiteetikamppailu on varmasti haasteellisempaa kuin valtaväestöllä. Uudessa kulttuurissa myllerrystä kokevat kulttuurinen identiteetti, vanhemmuus, naiseus ja moni muu identiteetti. Kukaan kuvaamistani maahanmuuttajista ei ensisijaisesti ajatellut olevansa maahanmuuttaja, vaikka he sitä olivatkin.

Ihminen muokkautuu siis uudessa kulttuurisessa ympäristössään. Tässä kulttuurissa ihmiset määrittävät itseään suhteessa muihin, kehittävät omaa myönteistä uutta kulttuurista identiteettiään. Maahanmuuttajat eivät näe itseään yhtenäisenä ryhmittymänä, vaan tämä käsitys enemmän valtaväestön muodostama. Maahanmuuttajilla ei ole yhtenäistä identiteettiä vaan jokainen on yksilö, jonka nykyiseen identiteettiin on vaikuttanut se mitä hän on tähän asti kokenut ja miten hän kokee elämänsä ja itsensä tässä hetkessä.

Maahanmuuttajan voi olla vaikea löytää ja rakentaa oma identiteettinsä jos muut näkevät hänet vain oman kansakuntansa edustajana ja ulkomaalaisena. Jotkut suomalaiset saattavat heijastaa heihin omia pelkojaan ja epävarmuuksiaan. Nämä näkyvät erilaisina ennakkoluuloina. Valkoihoisten ollessa standardi saattavat valtaväestön jäsenet myös lukea itsensä kehittyneeseen kulttuuriin ja nähdä tummaihoiset osana kehittymätöntä ja alkukantaista, luontoa. Tummaihoisen maahanmuuttajan täytyy sietää tuplasti enemmän ennakkoluuloja ja käsityksiä kuin valkoihoisen poiketessaan selvästi valtaväestöstä. Suomalaisen ennakkoluulot ja asenteet maahanmuuttajista kertovat enemmän suomalaisten peloista erilaisuutta kohtaan kuin maahanmuuttajista.

Mitä suomalaisuus on kuin joukko kuvia, mielikuvia siitä mitä suomalaisuus on?

Suomalaisuuden ja eurooppalaisuuden pohtimiseen liittyy usein oletus kansallisen ja/tai eurooppalaisen identiteetin olemassaolosta. Korostamalla eroja puhumalla ”meistä suomalaisista” ryhmänä, rakennamme yhtenäisyyttä ja samankaltaisuutta – määritämme identiteettiä. Kansallisen identiteetin luominen perustuu juuri länsimaiselle kaksijakoisuudelle ja vastakkain asettelulle, eli ajattelulla jossa mustan vastakohtana on valkoinen, terveen vastakohtana on sairaus jne. (*Kylmänen Marjo 1994*)

Maahanmuuttajat, ryhmänä on suomalaisten, valtaväestön, perustama nimike joukolle ihmisiä, jotka ovat Suomeen muulta tulleita, ’toisia’. Pitäytyessämme vastakkainasettelussa meidän ja vähemmistöryhmien välillä, asetamme heidät samalla sivuun, marginaaliin, suhteessa valtaväestöön. Sen sijaan, tulisi löytää tapoja millä vähemmistöt nousevat marginaalista keskukseen, sinne missä tehdään vähemmistöjä koskevia päätöksiä. Osa maahanmuuttajista on esittänyt keinoja pois marginalisoinnista, he ovat esittäneet esim. maahanmuuttaja-nimikkeen vaihtamista uussuomalaisiin. Askel pois marginaalista voisi lähteä siis jokapäiväisestä kielenkäytöstä, alkaisimme pikkuhiljaa ajatella maahanmuuttajat osana valtaväestöä.

Meidän ja muiden välinen tila voi olla vaikeasti ylitettävissä. Kun muut ovat vieraita, toisia esim. maahanmuuttajia on heitä vaikea lähestyä ilman yhteistä kieltä. Kielellä en tarkoita tässä tapauksessa ainoastaan vain verbaalista kieltä. Jokaisessa kulttuurissa on omat sovitut koodinsa, käytäntötavat, jotka tietämällä pärjää arjessa. Maahanmuuttajat, `toiset`, toisten kulttuurien edustajat toimivat peilinä suomalaisen valtaväestön peloille. On parempi pitää maahanmuuttajat vähemmistönä marginaalissa kuin siirtää heidät keskiöön, missä joutuisimme kohtaamaan pelkomme. Meidän tulee nähdä erilaisuutemme läpi samanarvoisuus. Ei ole muita vaan, muut ovat me ja me olemme muut. (*Kunelius, Risto 1999*)

Me ja muut- ajattelussa kuvitteellinen raja saadaan aikaan näkemällä ihmiset stereotyyppinä. Toiseudessa on aina jotain pelottavaa, osaksi siksi maahanmuuttajat pyritään kotouttamaan valtaväestöön mahdollisimman nopeasti. Pelottavat toiset halutaan representoida tutuiksi ja turvallisiksi meiksi. Toiseutta ja muukalaisuutta pohtinut Julia Kristeva on päätenyt siihen, että muukalainen asuu ihmisessä itsessään, muukalaisuus on minuuden kätkeyty puoli. ”..Outo on minussa, meissä, olemme kaikki muukalaisia, jos minä olen muukalainen muukalaisia ei ole.” (*Kylmänen, Marjo 1994*)

Edelliseen viitaten, näkemykseni kuvaamistani maahanmuuttajista, muukalaisista, on tapaamisten myötä muodostunut subjektiiviseksi. Se mitä on muodostunut kuvaksi, kameran toimiessa vain välittäjänä, perustuu siihen miten koen itseni ja miten olen kuvattavani kokenut.

Valtaväestöllä saattaa olla vähemmistöjä katsellessa vanhanaikaisia käsityksiä siitä että esim. maahanmuuttajat olisi yhtenäinen ryhmä, jolla on oma kulttuurinsa. Todellisuudessaan, tämä käsitteellinen ryhmä ei ole yhtenäinen saati yhtenäisen kulttuurin omaava muuta kuin valtaväestön silmissä. Sillä eihän kaikki Suomessa olevat maahanmuuttajat tunne toisiaan, saati että kaksi samasta maasta olevaa tuntisivat toisiaan tai että he edes haluaisivat tuntea. Tällaista yhtenäistä katsontatapaa tuottaa herkästi media, joka muokkaa asenteitamme ja ajatuksiamme.

7.0 Maahanmuuttaja ja media

Viestintä on yhteisyyden tuottamista ja ylläpitämistä, tällöin kuvallinen työni on myös osaltaan kuvattavien identiteetin rakentamista, vahvistamista ja muokkaamista.

Kun viestintä muokkaa identiteettejämme, se myös uusintaa niitä valtasuhteita joita vallitsevassa kulttuurissa kulloinkin on. (*Kunelius Risto 1999*)

Se mitä maahanmuuttajat tuntevat kohdatessaan välitilan, tilan joka muodostuu kahden, oman ja uuden kulttuurin välissä; ei välttämättä ole pelottava ja ahdistava uuden identiteetin muodostumisen tila vaan tyyni ja toiveikas matka kohti uutta. Kuvaamistani henkilöistä vain yksi on pakolainen, joka on lähtenyt kotimaastaan sotaa pakoon. Hänen matkansa kohti uutta on varmasti ollut vaikeampi kuin muiden. Muutama heistä on naimissa suomalaisen

kanssa jolloin taas sopeutuminen uuteen on helpompaa.

Miten maahanmuuttajat nähdään Suomessa eri joukkoviestimien eli median kautta?

Suomeen pakolaisina tulleet pääsevät yleensä otsikoihin kun kyseessä on alueellinen kriisi ulkomailla, josta pakolainen on kotoisin. Viime aikoina myös kirkon kannanotto Suomen turvapaikanhakijapolitiikkaan on nostanut otsikoita. Kirkko on piilotellut poliittista pakolaista, joka valtion mukaan ei tarvitse turvapaikkaa Suomesta.

Maahanmuuttajat ovat usein otsikoissa työ- ja hyvinvointiasioissa, ja maahanmuuttajat on alettu nähdä voimavarana, joka pelastaa Suomen tulevasta työvoimapulasta. Positiivisten otsikoiden joukkoon mahtuu myös paljon negatiivista, on nostettu kysymyksiä maahanmuuttajien syrjäytymisestä jopa slummiutumuksesta tätä kautta ongelmista; rikoksista tai on koettu pelkoa siitä, että tulevat maahanmuuttajat vievät suomalaisten työt.

Maahanmuuttajat nähdään yleisesti valtaväestön näkökulmasta massana, yhteisenä ryhmittymänä.

Joukkoviestimillä on vaikutusvaltaa yhteiskunnassamme, se muokkaa asenteitamme ja ajatuksiamme sitä miten määritämme maailmaa. Mediaan liittyy aina myös *diskurssit*, tavat puhua asioista. Diskursseihin liittyy valta, valtaväestön toimiessa joukkoviestimien vallan kahvassa se määrittelee sen mikä on totta, ja mistä asioista voi puhua, ja miten asioista puhutaan.

Diskurssin hyödyllisyys vallankäytölle piilee useimmiten siinä, että ne määräävät sen, mikä on totta ja mikä otetaan normaalina. Maahanmuuttajien diskurssi mediassa on se, että heistä pääasiassa vaietaan, he eivät juuri näy saati kuulu mediassa. Median systemaattinen tapa vaieta etnisistä vähemmistöistä on hienovarainen, mutta voimakas marginalisoinen tapa. Koska kaikilla ihmisillä ei ole suoria kontakteja erilaisten ihmisten kanssa, on medialla keskeinen rooli etnisten ryhmien ja etnisyyksien määrittelyssä. (*Kunelius, Risto 1999.*)

Kommentit, diskurssit joukkoviestimissä puolesta ja vastaan maahanmuuttoa koskevissa asioissa taistelevat paikastaan ihmisten asenteissa ja mielipiteissä. Nämä asenteet ja mielipiteet näkyvät sitten sosiaalisissa kanssakäymisissämme maahanmuuttajien kanssa, ja saattavat näkyä eri tavoin myös suorana toimintana. Suomen joukkoviestimissä uutisoidut väkivaltaisuudet, joiden tekijöinä ovat olleet tummaihoiset maahanmuuttajat, ovat herättäneet aikanaan keskustelua siitä, saako uutisissa mainita ihonväriä yhtenä tuntomerkeistä. Sana tummaihoisen onkin toisinaan saatettu korvata vastaavalla sanalla esim. syntyperältään afrikkalainen.

Media vaikuttaa asenteisiimme ja arvoihimme. Eriarvoistuneen yhteiskunnan myötä median asema asenteiden ja arvojen muokkaajana on kasvanut. Media toimii niin arvojen ja asenteiden erottajana kuin kokoajana. Media tuottaa meille yhteisyyden ja erillisyyden tunteita suhteessa muihin ihmisiin. Me tarvitsemme

välineitä identiteettimme rakentumiseen, ja media toimii yhtenä tällaisena välineen tuottajana. Myönteiset ja positiiviset uutiset maahanmuuttajien elämästä ja toimeentulosta, jopa itsensä maahanmuuttajien kertomina, Suomessa vahvistaisivat tasavertaisempaa ja arvostavampaa käsitystä maahanmuuttajista. (Kylmänen, Marjo 1994)

Erityisen tärkeä on median rooli juuri maahanmuuttajakysymyksissä, joista valtaväestöllä ja muilla ryhmillä ei juuri ole kokemusta. Yleisesti mediassa voisi olla esim. keskustelua siitä, mitä annettavaa erilaisten kulttuurien edustajilla voisi olla Suomelle, muunkin kuin työvoiman näkökulmasta. Usein yleinen keskustelu rajoittuu vain siihen mitä maahanmuuttajat voivat saada meiltä; turvapaikan, työpaikan, hyvän toimeentulon. Ajattelemme Suomen onnelana muualta tuleville. Pahimmillaan maahanmuuttajat nähdään uhkana valtaväestölle, se mitä he saavat on pois meiltä. Ehkä keskinäistä vuorovaikutusta ei ajatella tarpeeksi, sitä ei kehitetä. Suomessa on paljon muutettavaa mitä tulee asenteisiin ”toiseutta” kohtaan. Toisten ”toisista” annetaan sopeutua ja sulautua paremmin kuin toisten. Vähemmistöjen alimpaa kastia ovat somalit, afrikkalaista syntyperää olevat maahanmuuttajat, venäläiset sekä romanit ja saamelaiset ja työttömät. Vähemmistöjen joukkoon lasketaan tietenkin kaikki maahanmuuttajat riippumatta syntyperästä. Mediassa olisi syytä saada esille vähemmistöjen näkökulma sekä vaihtoehtoisia näkökulmia vähemmistöistä. Ei ole tietenkään itsestäänselvyys, että kaikki vähemmistöjen edustajat haluaisivat esille. Eristäytymällä voi suojella omaa kulttuuriaan muuttumiselta, kun yhteiskuntaan osallistuminen taas vaatii siihen jonkinasteista sulautumista.

Valtaväestö suojelee myös itseään suojautumalla `toiseudelta`. Mediasta television valta on suuri. Television avulla voi tuoda pelottavia asioita lähelle, silti turvallisen välimatkan päähän. Kun televisiossa näytetään `toiseuden` edustajia, muodostuvat he tutummiksi ja helpommin käsiteltäviksi. Positiiviset mielikuvat voivat saada tätä kautta vahvistusta. Tietenkin jokainen katsoo tv:n antamaa kuvastoa omasta subjektiivisesta näkökulmastaan, jolloin ennakkoluulot tms. voivat vain vahvistua tätä vähemmistöä kohtaan. `Toiseutta` voi olla aluksi helpointa lähestyä fiktion ja dokumenttien kautta. Aluksi MTV3:lla esitettävään tv-sarjaan Kotikatu voisi muuttaa maahanmuuttajaperhe, ja seuraavaksi fiktion ja dokumenttien jälkeen ehkä saamme maahanmuuttajasyntyisiä tv-toimittajia ja kuuluttajia näkyville.

Marraskuun alkupuolella 2007 Helsingin Sanomissa uutisoitiin Italian tilanteesta suhteessa romanialaisiin maahanmuuttajiin. Roomassa rikollisuus on paikallisten viranomaisten mukaan lisääntynyt romanialaisten maahanmuuttajien myötä. Vaikka kertomus on Italiasta eikä Suomesta kertoo se esimerkin siitä, miten maahanmuuttajat voidaan näyttää ongelmallisia ja vaikeana vähemmistönä.

Lehden juttu perustuu Italian viranomaisten ja lehdistön tietoihin asiasta, jutun tiedot kerrotaan valtaväestön näkökulmasta. Romanianlaiset esitetään ongelmallisena kansanryhmänä ja heidän karkottamissuunnitelmat ovat aloitettu Italiassa. Jutun yhteyteen on kuitenkin haastateltu tavallisia kansalaisia, jotka eivät ole totaalikarkotuksen kannalla, osa oli sitä mieltä, että vain rikolliset tulisi häätää maasta ja toinen vertasi karkotusta ajatuksen tasolla jopa holokaustiin. Myös lehtijutun yhteydessä oleva kuva puhuu mielestäni siitä, että ajatuksia halutaan herättää ja että uutisen esittäjä on loppujen lopuksi romanialaisten puolella. Kuvassa on mies ja pieni lapsi, oletettavasti isä ja tytär, katsoja näkee romanialaiset inhimillisinä perheellisenä tms., eivät rikollisina niin kuin Italian viranomaiset ovat yleistäneet. (Kantola, 2007.)

”Italia aloitti romanialaisten karkotukset

Julkaistu: 5.11.2007 20:01

Jouni Kantola

MAX ROSSI / REUTERS

Mies ja lapsi lähtevät laittomasta poliisin sulkemasta leiristä Tor Di Quintossa Roomassa.

FIRENZE. Italia on aloittanut romanialaisten maastakarkotukset, joiden odotetaan johtavan tuhansien yleistä turvallisuutta vaarantavien romanialaisten karkottamiseen lähikuukausina. Roomassa poliisi tyhjänsi viikonlopun aikana useita romanialaisten asuttamia hökkelilylä puskutraktoreilla.”

Vastapainona konfliktiuutisoinnille on mediassa esillä helppoja ja kevyitä juttuja `toisten´ eli vieraiden erikoisuuksista. `Toisia´ lähestytään esimerkiksi heidän (valtaväestön näkökulmasta) eksoottisen uskontonsa kautta. Maahanmuuttajat eivät yleensä pääse ääneen asiantuntijoina tai kriitikoina heille tärkeissä asioissa

esim. oman syntymaansa poliittisissa keskusteluissa. Tämän puolen hoitavat yleensä viranomaiset, avustustyöntekijät ja poliisi. Viime aikoina on tähänkin selkeästi alkanut tulla jotain muutoksia. Ohessa kaksi esimerkkiotsikkoa kuvineen lehtijutuista, joissa maahanmuuttajia on kuultu mediassa. Ensimmäinen julkaisu liittyy Myanmarin konfliktiin, jonka seurauksena suomessa asuvat Myanmarin pakolaiset esittivät Suomen eduskunnassa toiveita, siitä miten EU:n olisi syytä puuttua tapahtumiin Myanmarissa. Maahanmuuttaja toimii jutussa asiantuntijana Myanmarin tilanteesta. Tällaista uutisointia näkisi mieluiten enemmän. Myanmarista kotoisin oleva siellä asunut ja elänyt tuntee ja tietää maan asiat paremmin kuin ulkokohtainen viranomainen, joka voisi lehdessä raportoida ajatuksiaan tilanteesta. (*Yrjämä-Rantinoja, 2007*)

”Suomessa asuvat pakolaiset pelkäävät joukkoteurastusta

Julkaistu: 27.9.2007 23:08

Tellervo Yrjämä-Rantinoja

HELSINGIN SANOMAT

TAPIO VANHATALO

Suomessa asuvat Myanmarin pakolaiset Hti Aung Khaing (toinen vas.), Maung Maung Soe ja Ko Ko Thett tapasivat kansanedustaja Pekka Haaviston torstaina eduskunnassa.

Suomen ja Euroopan unionin pitäisi painostaa Myanmarin eli entisen Burman sotilasjuntaa ja estää uhkaava verilöyly. Juntan puheille pitäisi lähettää EU:n valtuuskunta välittämään kriisissä. Juntta kyllä kuuntelee, kun välittäjillä on tehokeinonaan uhkauksia, kuten diplomaattisuhteiden katkaiseminen. ”

Media tekee tuotteita kuluttajilleen, joksi se näkee valtaväestön. Tähän asti on näyttänyt siltä, että se on myös olettanut, ettei valtaväestöä vähemmistöt

kiinnosta.

Havaittavissa on mielestäni muutosta kyseissä asiassa, maahanmuuttajat on alettu huomioida enemmän osana valtaväestöä, median osalta. Tosin perustan arvioni suurelta osin Helsingin Sanomien ja pääkaupunkiseudun medioihin, Suomen muu media jää minulta katveeseen. Tämä arvio ei ole siis koko Suomea kattava. Toisaalta jos Suomen yksi päälehdistä johtavista lehtitaloista näyttää esimerkkiä tällä saralla on sillä vaikutusta muuhunkin Suomeen. Medialla on kuitenkin vielä pitkä matka vähemmistöjen tasavertaiseen kohteluun valtaväestön kanssa. On aika nähdä eri vähemmistöt osana valtaväestöä suunnata ja heille uutisia heidän itsensä kertomina ja heitä ajatellen. Jutussa ”Muuttajille pitäisi opettaa lakia”- on haastateltu kahta eri maahanmuuttajaa, jotka antavat palautetta siitä miten maahanmuuttajien informointia Suomesta voisi kehittää. He antavat osaltaan myös kuvan siitä, että ovat osaltaan sopeutuneet suomalaiseen kulttuuriin ja haluavat antaa neuvoja uusille tulijoille. (*Eriksson Hanna, Helsingin Sanomat, lokakuu 2007.*)

”Muuttajille pitäisi opettaa Suomen lakia

Julkaistu: 24.10.2007 20:23

Hanna Eriksson

HELSINGIN SANOMAT

KIMMO RÄISÄNEN

Aning Rusmanan mukaan hänen poikansa saavat aikanaan itse valita sekä puolionsa, kansalaisuutensa että uskontonsa. Kuvassa Rusmana nuorimman poikansa Heri Ferdiansyahin kanssa Kannelmäen kodissaan.

Abdirizak Mohamed

Indonesiasta Suomeen muuttaneen muslimin **Aning Rusmanan** mielestä Suomeen tuleville pitäisi kertoa enemmän Suomen laeista ja kulttuurista.

”En saanut mitään opastusta muuttaessani. Itse olen etsinyt tietoa esimerkiksi internetistä”, 12 vuotta Suomessa asunut Rusmana sanoo.

Myös Somaliliiton puheenjohtajan **Abdirizak Mohamedin** mielestä maahanmuuttajat pitäisi paremmin perehdyttää kulttuuriin jo ennen Suomeen tuloa.

”Muuttajille pitäisi opettaa Suomen lakia. Pitäisi kertoa esimerkiksi tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta ja siitä, mitä eri lait ihmiseltä edellyttävät”, Mohamed luettelee. ”

Toisaalta media luo mahdollisuuden valtaväestölle katsoa pelottavia asioita turvallisen välimatkan päästä. Pelottavat asiat muodostuvat tutummiksi median kautta. Media vaikuttaa asenteisiimme. Mutta milloin ensimmäinen maahanmuuttaja saapuu Salattuihin Elämiin MTV3:lle? Sarjan kautta kansa on joutunut käsittelemään jo isyyttä, aidsia, homoutta jne. Naapuriin voisi seuraavaksi muuttaa maahanmuuttajaperhe pysyvästi.

Valtaväestön medialukutaidossa on vielä kehittämisen varaa. Yleisesti myös kansalaisten medialukutaitoa on syytä kehittää jo ala-asteelta lähtien. On hyvä tietää vaikuttimet viestien taustoilla, se kuka puhuu ja miten puhuu, on hyvä opetella ajattelemaan kriittisesti.

8.0 Kohtaamisia

Lähdin kuvaukseen ilman suurempia ennakko-odotuksia. En juurikaan tuntenut yhtään maahanmuuttajaa ennen kuvausta. Aluksi huoleni oli siinä miten löytäisin kuvattavia. Sitten keskusteltuani kuvauksesta ystävien ja tuttavien kanssa löytyi asiasta kiinnostuneita ihmisiä. Sain numeroita ja nimiä. Näin jälkikäteen olen tyytyväinen, että henkilöt löytyivät aluksi tätä kautta. Se oli pehmeä lasku kuvaukseen ja tutustumiseen, välillämme oli joku jonka kumpikin tunsi jolloin luottamus oli helpompi muodostaa. Lyhyen puhelinkeskustelun jälkeen, kerrottuani itsestäni ja projektista löysinkin itseni jo Ilonan keittiöstä juomasta teetä ja keskustelemassa uskonnosta, politiikasta ja Suomesta ja kaikesta mahdollisesta. Ilona kertoi yläkerran afrikkalaisperheestä, joka valvoi yöt ja nukkui päivät. Yhdessä päivittelimme heitä ja mietimme heidän tapaansa elää.

Eniltonin keittiössä on kaksi kuvaa kehyksissä, toinen on Eniltonin kotikaupungista Brasiliasta ja toinen on hänen vaimonsa Minnan kotikylästä Hämeestä. Lastenhuoneessa katsoo heidän poikansa Venjon elokuvaa Pingun - seikkailuista. Enilton hymyilee ystävällisesti ja kertoo työstään bussikuskina pääkaupunkiseudun liikenteessä. Ulkona on aurinkoista, teippaan mustan kankaan keittiön seinälle ikkunan viereen, ja asetan tuolin kankaan eteen kuin kuvastudiossa ikään. Kuvaus saattoi alkaa, mutta keskustelu ei loppunut kuvauksen ajaksi.

Ujunin kanssa olemme tavanneet lukuisia kertoja, hänen kanssaan kuvausprojektini sai alkunsa. Kuvasin hänet Voima-lehteen, lehtijutun yhteyteen mikä kertoi hänen elämästään. Hän kertoi tuolloin vaikeistakin asioista avoimesti ja rohkeasti. Kohtaaminen teki minuun vaikutuksen, edessäni oli ihminen joka oli nuori ja ujo, mutta silti hyvin rohkea, päättäväinen ja ylpeä siitä kuka hän oli. Kuvatessani hänet lopputyöhöni lähdin liikkeelle siitä mikä on hänelle tärkeää, kuvaten hänet koululla, kotona, lapsuuden paikoilla. Kuvassa Ujunia ympäröi maisema, jossa hän elänyt ja kasvanut Suomessa.

Surainin kodin ikkunasta näkyy omenapuu ja vanha jätelmäki, jonka laelta näkyy yli kaupungin, siellä he käyvät usein perheen kanssa kävelyllä. Jouluksi he matkustavat Malesiaan ja Vira-pojan tulisi siihen mennessä opetella syömään kaikkea ruokaa mitä tarjotaan, niitä eksoottisimpiakin. Viran mielestä ruokailu onnistuu parhaiten käsin ja välillä täytyy hymyillä ja flirttailla tädin kanssa jolla on mukanaan iso kamera. Iltasella ennen unta Vira saa kuulla tarinan rohkeasta Ganesha-pojasta, jolla on elefantin pää ja hyvä sydän.

9.0 Faktaa

”Maahanmuuttoja oli ennätysmäärä vuonna 2006. Suomeen muutti vuoden 2006 aikana 22 450 henkeä. Määrä on 1 100 edellisvuotta suurempi ja samalla suurin itsenäisyytemme aikana.”

Tilastokeskus

”Suomessa asuu vakinaisesti noin 120 000 ulkomaalaista. Suurin osa heistä on tullut Suomeen perhesiteiden, työnteon tai opiskelun perusteella. Suomeen on tullut myös paljon sukujuuriltaan suomalaisia paluumuuttajia. Suomi ottaa vastaan kiintiöpakolaisia ja muita kansainvälisen suojeluksen tarpeessa olevia henkilöitä.

Suomessa asuvien maahanmuuttajien määrä on ulkomaalaisten määrää huomattavasti suurempi, koska osa maahanmuuttajista on saanut Suomen kansalaisuuden. Vuosittain yli 2000 maahanmuuttajaa saa Suomen kansalaisuuden.”

Sisäasiainministeriö

”Suomen kansalaisuuden voi saada hakemuksesta seuraavin edellytyksin:

- hakijan henkilöllisyys on selvitetty
- hakija on täyttänyt 18 vuotta tai avioitunut sitä ennen
- hakija asuu tai on asunut riittävän kauan Suomessa (yhtäjaksoinen tai kerätty asumisaika)
- hakija ei ole syylistynyt rangaistavaan tekoon eikä häntä ole määrätty lähestymiskieltoon (nuhteettomuusedellytys)
- hakija ei ole olennaisesti laiminlyönyt elatusvelvollisuuttaan eikä julkisoikeudellisia maksuvelvoitteitaan
- hakija pystyy luotettavasti selvittämään, miten saa toimeentulonsa
- hakijalla on suomen tai ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito tai suomalaisen viittomakielen taito (kielitaitoedellytys)”

Suomen Ulkoasiainministeriö

10.0 Lyhyt sanasto

☐ **Maahanmuuttaja, maahanmuuttajataustainen henkilö** = Ulkomailta toiseen maahan pysyvässä asumistarkoituksessa muuttava henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. Maahanmuuttaja on yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä kuten pakolaisia, turvapaikanhakijoita, siirtolaisia ja paluumuuttajia. Toisinaan puhutaan myös ulkomaalaisista, uussuomalaisista ja etnisistä vähemmistöistä, joka tosin sisältää myös muut etniset vähemmistöt kuten saamelaiset ja romanit.

Valtaväestö = Tilanteesta riippuen käytetään viittaamaan esimerkiksi etniseen tai kielelliseen enemmistöön. Sillä korvataan usein viittaukset ”suomalaisiin”, koska suomalainen voidaan määritellä niin monella tavalla esimerkiksi painottamalla kulttuuritaustaa, verenperimää tai kansalaisuutta. Jotkut puhuvat myös kantasuomalaisista tai pääväestöstä.

Vähemmistö = Muodostaa lukumääräisesti vähemmistön verrattuna valtaväestöön tai suurempiin kansallisiin ryhmiin, ei ole määrävissä tai lukumääräisesti hallitsevassa asemassa, ja osoittaa haluavansa säilyä omaleimaisena ryhmänä.”

www.ahaa-avaimia.fi/

Neliapila-hanke, toimijoina Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Ihmisoikeusliitto, Väestöliitto ja Monika-Naiset Liitto ry.

11.0 Loppusanat

Käsitykseni ja tuntemukseni Suomeen tulleista maahanmuuttajista on perustunut tähän asti lähinnä median antamaan kuvaan tästä ihmisryhmästä. Kuvausprojektin kautta olen tutustunut erilaisiin ihmisiin, olen kuullut heidän tarinansa, olen tutustunut ihaniin ihmisiin joilla on omat ilonsa, haaveensa ja surunsa. Kulttuurien kohdatessa syntyy aina konflikteja, arvot, tavat ja uskomukset eivät aina ole samanlaisia muualta tulleiden ja meidän valtaväestön välillä. Kummaltakin taholta vaaditaan joustavuutta, ymmärrystä erilaisuutta kohtaan, vieraiden tapojen omaksuntaa omaa perintöään hylkäämättä.

Nämä kuvat ovat muotokuvia ja henkilökuvia ihmisistä, jotka elävät ympäristössä, joka on meille tuttuakin tutumpi mutta heille ainakin aluksi vieras ja eksoottinen. Siinä missä paikat kuvissa ovat katsojille tuttuja, edustavat henkilöt kuvissa katsojalle vieraita. Tästä syntyy mielestäni puhutteleva kontrasti.

Herää kysymyksiä, keitä he ovat, mistä he tulevat, mitä he tekevät? (Saattaa nousta myös kysymys minkä maahanmuuttaja usein kuulee; ovatko he tulleet jäädäkseen vai lähtevätkö he takaisin omaan kotimaahansa?) Kuvat eivät vastaa näihin kysymyksiin, ei ole myöskään sellaista kuvatekstiä mikä antaisi siihen vastausta. On vain kuvat jotka kertovat jättävät jotain kertomatta, kuvat jotka katsovat meitä ja kysyvät kuka sinä olet. Se miten näet meidät kertoo sinusta.

Kerron kuvatekstissä vain kuvattujen nimet. En kerro keitä he ovat ja mistä he tulevat, mitä he tekevät, mitä he syövät. Se ei mielestäni ole olennaista. Katsojalla on vain kysymykset ilman vastauksia, joidenka kautta hän voi miettiä omaa suhdettaan erilaisuuteen ja siihen miksi kaikki vieras tulee määritellä tarkasti. Mikä vieraudessa on niin pelottavaa? Sekö, että ei kerrota vastauksia herääviin kysymyksiin ettet voi määritellä ihmistä johonkin lokeroon, jolloin hänestä poistuu uhkaavuus kun hänet voi sijoittaa johonkin?

Ottamani kuvat ovat ennen kaikkea Ujunille, Surainille, Eniltonille, Franciscolle, Ilonalle ja Kulsoomille. Kiitos heille. Samalla ne ovat myös kuvia kaikille meille ihmisille.

Kiitos myös lopputyöohjaajalleni Japo Knuutilalle, Pauliina Pasaselle ja Mika Karhulle hyvästä ohjauksesta, sekä niille jotka uskoivat minuun ja projektiin Tommille, Riitalle, Sonjalle, Johannalle ja Piialle. Teidän kommenttinne ja näkemyksenne auttoivat eteenpäin työn käydessä takkuiseksi. Kiitos.

12.0 Lähteet

Aarnio, Eija ja Sakari, Marja (toim.): *Maisema Kiasman kokoelmassa*, F.G Lönnberg Helsinki 2006

Eriksson Hanna, *Helsingin Sanomat*, lokakuu 2007

Hall, Stuart :*Identiteetti*, Tammer-paino Oy, Tampere 1999

Hannula, Mika: *Kolmas tila- väärinymmärtäminen eettisenä lähtökohtana*, Helsinki, Kuvataideakatemia , 2001

Kantola, Jouni (toim.), *Helsingin Sanomat*, marraskuu 2007

Kunelius, Risto: *Viestinnän vallassa*, 1999

Kylmänen, Marjo(toim.): *Me ja muut*, Vastapaino, Tampere 1994

Stadipiiri (toimittanut): *URBS, kirja Helsingin kaupunkikulttuurista*, toimittanut Stadipiiri, Oy Edita Ab, Helsinki 2000

Yrjämä-Rantinoja, Tellervo, *Helsingin Sanomat*, syyskuu 2007

sekä

kaksi inspiroivaa kirjaa

Seppänen, Janne: *Visuaalinen kulttuuri- teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle*, Vastapaino, Tampere, 2005

Tapper, Helena (toim.): *Me median maisemissa: reflektioita identiteettiin ja mediaan*, Helsinki, Palmenia 2000

13.0 Kuvia

Tapani kuvata on kehittynyt koulun aikana, omaksi tyyliksi, käden jäljeksi. Haluan, että kuvista löytyy mystiikkaa, läheisyyttä, kontaktia, tunnelmaa. Välttämättä ei juuri tässä järjestyksessä saati, että nämä kaikki elementit löytyisivät joka kuvasta. Seuraavassa esittelen *Kolmannen tilan* kuvasarjan kuvat, jotka valitsin sarjaan. Kuvan yhteydessä on aina kuvatun henkilön nimi.

Kulsoom

Surain

Enilton

Kulsoom

Francisco